

Amennyiben a másodfokú elbírálás idejére új törvény lép hatályba, az az időbeli hatály vizsgálata során csak az elkövetéskor hatályos büntetőtörvénnyel vethető össze, az elsőfokú elbírálás idején hatályos anyagi jogi szabály figyelmen kívül marad [1978. évi IV. tv. 318. § (1) bek., (2) bek. I. fordulata, 1978. évi IV. tv 309. § (1) bek.; Btk. 2. §, 295. § (1) bek.].

- [1] Az elsőfokú bíróság a 2013. május 21. napján kihirdetett ítéletével a - távollévő - vádlottat az 1978. évi IV. törvény 309. § (1) bekezdése szerinti társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással való visszaélés vétsége miatt megrovásban részesítette.
- [2] Az ítélet ellen az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére megalapozatlanság okából és súlyosabb intézkedés alkalmazása érdekében, amelyet a főügyészség kizárólag a súlyosítást célzó részében tartott fenn, és próbára bocsátás intézkedés alkalmazását indítványozta.
- [3] A másodfokú bíróság által kiegészített tényállás szerint a vádlottnak az államkincstár családi pótlék címén 2011. december 31. napjával bezárólag a 2001-ben és 2007-ben született gyermekei után havi 29 600 forint családi pótlékot folyósított.
- [4] A vádlott az államkincstár megyei igazgatóságához 2011. szeptember 13. napján benyújtott kérelmében a családi pótlék további folyósítását postai úton a tartózkodási helyére, édesanyja lakcímére kérte.
- [5] A családgondozó 2011. november 29. napján családlátogatást tartott, amikor a szomszédok arról tájékoztatták, hogy a család kb. két hónappal korábban Kanadába távozott.
- [6] A vádlott Kanadában menekült státuszt kért, amelyből következik, hogy tartósan külföldön kívánt tartózkodni, három hónapot biztosan meghaladó időtartamban.
- [7] A vádlott részére, de az édesanyja címére 2011. október,

november és december hónapokban összesen 88 800 forint családi pótlékot folyósítottak.

- [8] A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Cst.) 2. §-a szerint a törvény hatálya - amennyiben nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik - a Magyar Köztársaság területén élő magyar állampolgárra terjed ki. Ha a jogosult három hónapot meghaladó időtartamra távozik a Cst. 35. §-ának (3) bekezdésében meg nem jelölt államba, így például Kanadába, távolléte alatt az ellátás szünetel.
- [9] A Cst. végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 3. §-a értelmében írásban be kell jelenteni az ellátásra jogosult három hónapot meghaladó külföldi tartózkodásának tényét. A bejelentés határideje 15 nap (Cst. 39. §).
- [10] Az államkincstár regionális igazgatósága a 2012. február 29. napján kelt határozatával 2012. január 1. napjával megszüntette a családi pótlék folyósítását, kötelezte a vádlottat a 2011. november 1. napja és 2011. december 31. napja között jogalap nélkül felvett 59 200 forint családi pótlék visszafizetésére. Ezt az összeget a vádlott megbízásából az édesanyja 2012. november 14. napján a regionális igazgatóságnak visszafizette.
- [11] Az iratok tartalma alapján megalapozottá tett tényállás a Be. 351. §-ának (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban irányadó.
- [12] Az elsőfokú bíróság a tényállásból törvényszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére.
- [13] A cselekmény jogi minősítése kapcsán azonban kiemelést igényel, hogy a cselekmény elkövetésekor (2011. december 31. napjával bezárólag) az 1978. évi IV. törvény 309. § (1) bekezdése, mely a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással való visszaélés bűncselekményét szabályozta, még nem volt hatályban. Azt a 2011. évi LXIII.

törvény 1. §-a 2012. január 1. napjától kezdődően iktatta be.

- [14] A tényállás tartalmazza a csalás törvényi tényállási elemeinek, így a célzat, az elkövetési magatartás és az eredmény alapját képező tényeket. Az elkövetéskor hatályos szabályozás értelmében a vádlotti cselekmény a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés I. fordulata szerinti - 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő - csalás vétségét valósította meg. A vádlott ugyanis jogtalan haszonszerzés végett (a családi pótlék jogtalan felvétele érdekében), tévedésben tartással (a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettség elmulasztásával a folyósító hatóság tévedésének el nem oszlatása) a Btk. 138/A. § a) pontja szerinti - 20 000 forintot meghaladó - kisebb (88 800 forint) kárt okozott.
- [15] Az elsőfokú bíróság az ítéletének meghozatalakor - 2013. május 21. napján - a hatályos anyagi jogszabály, az 1978. évi IV. törvény 309. §-ának (1) bekezdése szerint, a váddal egyezően minősítette a vádlott terhére.
- [16] A másodfokú elbírálás idejére hatályba lépett a 2012. évi C. törvény (Btk.), melynek 2. § (2) bekezdése értelmében, ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntetőtörvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntetőtörvényt kell alkalmazni.
- [17] Az időbeli hatály vizsgálatakor csak az elkövetéskori és az elbíráláskori anyagi jogszabály alkalmazhatósága merülhet fel, a köztes időben bekövetkezett jogszabályváltozások jelentőséggel nem bírnak. Így jelen esetben a vádlotti cselekmény nem minősíthető az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalakor hatályban volt Btk. 309. §-a szerint.
- [18] Az előzőekben írtak szerint a vádlott cselekménye az elkövetéskor hatályos törvény szerint csalás vétségének, míg az elbíráláskor a Btk. 395. § (1) bekezdése szerinti társadalombiztosítási, szociális, vagy más jóléti juttatással

való visszaélés vétségének minősül a következők miatt.

- [19] A vádlott az államháztartás alrendszereiből jogszabály alapján természetes személy részére nyújtható pénzbeli juttatás megtartása céljából (a családi pótlék jogtalan felvétele érdekében) mást (a valós tény elhallgatva - jogszabályi kötelezettség előírta bejelentési kötelezettség elmulasztásával a folyósító hatóság tévedésének el nem oszlatása) tévedésben tartott és ezzel a Btk. 462. §-a (1) bekezdésének b) pontjára figyelemmel bűncselekmény megállapítását megalapozó, 50 000 forint feletti, de 500 000 forintot el nem érő - a Btk. 459. § (6) bekezdés a) pontja szerinti kisebb - kárt okozott.
- [20] A másodfokú bíróság a Btk. 2. §-ában írtak alapján vizsgálta, hogy az új büntetőtörvény visszaható ereje jelen esetben, a vádlott cselekményének elbírálása során érvényesülhet-e.
- [21] A büntetendőség és a büntethetőség feltételei lényegileg azonosak mindkét büntetőtörvény szabályozásában. A büntetési tételkeret is azonos. A bűncselekmény enyhébb megítélésének jogalkotói szándékára utal azonban az elbíráláskori törvény 395. §-ának (2) bekezdése, mely szerint korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélve okozott kárt a vádirat benyújtásáig megtéríti.
- [22] A törvényszék emiatt az elbíráláskori törvényt alkalmazva minősítette a cselekményt.
- [23] Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában helytállóan tárta fel a vádlott javára és terhére jelentkező bűnösségi körülményeket, az általa alkalmazott megrovás intézkedés törvényes. A vádirat benyújtása (2013. február 6.) előtt, 2012. november 14. napján a vádlott megbízásából édesanyja a kötelező határozatban foglalt összeget a Magyar Államkincstárnak visszafizette.
- [24] E tényállást beiktató törvény indokolása értelmében a

„visszaélés társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással” tényállás a költségvetést a társadalombiztosítás és a szociális ellátások rendszerének kizárásától védi, de a bűncselekmény tényállásának (2) bekezdése a büntetés korlátlan enyhítésére ad lehetőséget, ösztönzendő az elkövetőt az általa okozott kár megtérítésére.

- [25] *Az eddig írtakra tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a cselekmény minősítését illetően a Be. 372. §-ának (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg az ítélet egyéb helyes és törvényes rendelkezéseit a Be. 371. §-ának (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.*

(Miskolci Törvényszék 3. Bf. 1603/2013.)